



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Omnibus Communia, & supponenda, atque aduersariorum sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

ad actualis veritatis & obiecto, & iudicio illi conceden-
de adequatam constitutionem, & si hæc ex intrinseca iu-
dicii entitate, & extrinseca obiecti positione conferretur,
est satis siquidem in actuali absoluta præsentia obiecti sa-
tis determinatiui est, vt ipsum, potiusquam eius negatio,
que de præsentia abest, ad esse percipiatur, ac subinde iu-
dicetur: sicuti in præsentia obiecti sensibilis, quod seipso,
ac sine specierum interiecta sensu percipitur, sufficiens
determinatiuum sensibus est, vt illud potius, quam aliud
oppositum, quod abest, percipiant, etsi hoc percipere
possent, imo perciperent de facto, si adesset: atque item
cognitioni seu iudicio de absoluta obiecti præsentia, &
existentia, cui coexistit, veritas necessario actu aderit;
etsi hæc ex iudicij, & obiecti existentia conferretur: solum
igitur veritas, veritateque quæsitio potest de creatis ob-
iectis, que actu de præsentia positæ non sunt, cum cog-
noscentur, vt non erant ab æterno, & ex æternitate, ex
qua à Deo (vt dixi) cognita sunt omnia, cum possibilis,
tam futura conditionata, tum futura absolute: in quibus
omnibus eadem est formalis (etsi ex parte materie di-
uersa) & communis difficultas: siue possibilis, & futura
conditionata præterite, siue pure talia considerentur.

CERTAMEN I.

*Omnibus communia, & supponenda, at-
que aduersariorum sententia.*

1. **I**n primis cunctis in confesso esse debet, præfata
omnia, que actu, & de præsentia non sunt cum actu
cognoscuntur, absolute, neque esse, neque existere: ac
proinde, pro tunc, nullam habere actualem absolutam exi-
stentiam: etsi neque habeant negationem necessariam
absolute existentia: quia eorum negatio contingens, re-
late ad Deum saltem est, qui potuit pro ea duratione,
eiusmodi obiecta absoluta existentia donare, cum eam
ipsis non contulit. Hoc patet, quia non esse necessarium,
necessariane essendi absolute absolute negatio chimæris,
& impossibilis propria est, que à se non sunt: sicuti &
Deo necessaria est absoluta existentia actualis siue actu
absolute esse, quia à se est: vnde, nec Deus ab actuali
absoluto esse, nec impossibilia ab actuali absoluto non
esse possunt præcindi. Possibilia vero creata inter Deum,
& chimæras media è conceptu, & essentia sua, à se abso-
lute nec sunt, nec non sunt, sed ab absoluta sua, & actuali
existentia præcedunt, pro cogite statu possibilitatis suæ,
nec sui existentiam actualem, neque eius absolutam neg-
ationem excludunt, vt supra d. 4. quæst. i. certam. 4. di-
cebamus: imo negationis existentie actualis suæ possibi-
litate possibilis creatura: & huius possibilitas negatio-
nis existentie suæ possibilitatem concernit, titulo con-
tingentia, alterutrum in existendo, cuius ratione conce-
pus possibilitatis ab actuali existentia potest sine fictione
præcindi: quia neque à se, essentiaque sua est, & existit,
vt existit Deus: nec non existit à se, & essentia sua, sicut
impossibilia & chimæra non existunt, vt tum ibi, tum hic
q. 4. art. 1. n. 4. docuimus.

2. His communibus statutis, concurs Thomistarum
Recentiorum sententia est: ea omnia, que absolute, &
actu non existunt, cum actu, & absolute pro statu quouis
suo cognoscuntur, verificatiuo aliquo, seu determinatiuo
veritatis suæ obiectiue egere: dixi determinatiuo ver-
itatis suæ obiectiue: ne sententia hæc cum alia con-
fundatur eorundem sententia de necessitate mediorum, si-
ue materialium, siue formalium, vt à Deo creata, siue po-
sitiva, siue negativa, que actu exercent, & absolute sunt
ab æterno cognoscuntur: que sententia, etsi veritas ob-
iectiue ex tunc illis adesset locum haberet, atque ex aliis
iporum principis, à nobis hic diluendis, deduci tenetur: (vt
notabam) supra d. 5. in præfatione cunctis, quia antea de
creaturarum vel in se, vel in alio disputabant cõmuni: ita-
que sententia hæc docet, non existentia absolute actu, &
æterno, cum cognoscuntur, non nisi ab alio formaliter,

& vere obiectiuam veritatem habere, qua & terminare
valeant diuinam cognitionem, & Dei cognoscentis men-
tem determinare. Id quod verum, formaliter loquendo
esset, etsi, nec ad entitatis ipsorum appositionem, tanquam
media materialia, nec vt cognita, & præcognita ad in-
uendum cognoscentem intentionaliter ad ipsorum cogni-
tionem illud aliud requireretur, vt in eorum sententia
etiam requiritur. Sed specierum impressarum adinstar
mentem incognitum illud aliud ad creaturarum cogniti-
onem determinaret. Atque hanc esse specialem Thomista-
rum Recentiorum in speciali hæc, & ab examinatis diuer-
sa difficultate mentem, eorum, que postea adducemus,
atque ad hanc specialem difficultatem spectant, funda-
menta monstrabunt.

3. Igitur præfati Thomista in præsentia quæstione, at-
que difficultate speciali ab examinatis hæcenus diuersa
pro diuersitatibus eorum, que actu exercent, & absolute
non sunt, cum à Deo ex æternitate cognoscuntur, diuersa
verificatiua, & determinatiua assignant. Nempe pro sta-
tu possibilitatis ipsorum omnipotentiam: pro statu futu-
ritatis conditionatæ decretum absolutum ex parte actus,
& conditionatum ex parte obiecti: pro futuris absolutis
decretum omni ex parte absolutum: contra eos tamen
ea omnia ad rem præsentem faciunt, que disputat, s. nec
decreta ex parte subiecti absoluta, & conditionata ex par-
te obiecti pro futuritione contingentium conditionata,
neque omnino absoluta pro futuritione eorundem absolu-
ta Deo adesse posse monstrabant: etenim, si hæc abique
eiusmodi verificatiuis, & determinatiuis, vt à Deo cogno-
scantur ex æternitate, ex qua (eorum sapientioribus fa-
tentibus, & manifestis rationibus contra præsentiam re-
rum in æternitate ex æternitate) non erant, & tamen
pro statu conditionato cognoscuntur: ergo, & reliqua
abique eiusmodi determinatiuis, & verificatiuis ex æter-
nitate ex qua non sunt, fore sub hypothesi cognoscentur.
Secundo cum contingentium conditionatorum adæ-
quatum determinatiuum, & verificatiuum, sicuti neque
adequatam essentiale illorum principium, (cum essen-
tiale illorum principium sit voluntas creata) decretum
illud non sit, deficiatque alterum partiale conuenticati-
uum absolute, & actu, solumque adit suspense, & in hy-
pothesi, ni ita poni verificatiuum, & determinatiuum ad
eam futuritionem cognoscendam sit satis, determinati-
uum, & verificatiuum absolute, & sufficienter tale ab his
Doctoribus non afferretur.

4. Hæc etiam ratione impugnatur verificatiuum, &
determinatiuum omnipotentia pro possibilitate cogniti-
one; siquidem contingentium nobis proxime liberorum
principium, seu terminus essentialis omnipotentia sola
non est, sed voluntas possibilis. Nec dicere poteris non
esse idem verificatiuum, seu determinatiuum, de quo
nunc agimus, atque principium actiuum seu terminus
essentialis, & necessarius ad consistentiam obiecti pro sta-
tu, in quo cognoscitur. Principium enim, aut terminus
essentialis ad consistentiam obiecti, qua talia, media ma-
terialia sunt cognitionis obiecti de quibus nunc non agitur
(quia de illis actum fuit d. 6.) sed de aliis verificatiuis,
& determinatiuis ad veritatem obiectiuam creaturarum
constituendam que diuersa esse diximus: quare ex eo,
quod in omnipotentia sola principium, seu terminus adæ-
quatus possibilitatis earum creaturarum non sit, nec de-
cretum absolutum subiectiue, & obiectiue conditionatum
pro futuritione contingentium conditionatorum, non in-
ferretur eadem non esse adæquata verificatiua, & determi-
natiua quæstionis præsentis. Sed (vt aliam impugnatio-
nem contra Authores similes maiori ex parte sententia fe-
cunda nunc taceam que contra sententiam hanc primam
eandem vim habet.) Contra, quia verificatiuum, & de-
terminatiuum in sensu etiam quæstionis præsentis non
potest disparare se habere ad obiectum, cui veritatem,
& determinandi vim ad sui cognitionem tribuit; quare,
etsi, qua actiuum & determinatiuum essentialis obiecti
non habeat formaliter, realiter tamen, quia alterutro
modo se ad obiectum habet, id obiecto præstat: quia id
est vt connexum; nequit autem connexio hæc esse, nisi,
vel quia essentialis eius principium, vel terminus est.
Contra secundo: quia, cum eus, & verum vt conuexum
metaph. ostendam idem, adhuc formaliter, siue, nequit
principium

ARTEGA
A. par
Vla

principium & terminus essentialis consistentiæ entitatiæ obiecti esse, quin, & consistentiæ veritatis obiectiæ illius & principium, & terminus essentialis sit: nec video, qua ratione diuidi ab hisce alterum ab altero possit.

5. Impugno tertio sententiam præfatam, quoad statum futuritionis conditionatæ, & possibilitatis in futuris absolute, quæ ex æternitate, ex qua à Deo cognoscuntur actus, & absolute, & exercite non fuere: etenim, cum futuritio absoluta possibilitatem non aboleat, sed perficiat, atque ad actum perducatur, vel identicum, vel cetero, vel, ut Thomistæ volunt additum possibilitati rerum, & adiunctum, atque ex æternitate Dei sit de eorum futuritione pro cuiusque duratione decretum, ut horum possibilitati ad actum per decretum illud deductæ cognoscendæ verificatiuum, & determinatiuum actuale ex æternitate assignetur, recursus ad omnipotentiam est otiosus: maxime, cum iidem Thomistæ Scientiam visionis de absolute futuris eorum causam esse directricem, etiam non meliore Theologia, fateantur. Secundo simili ratione ex præsentia reali futurorum æternitati, quam iidem defendunt, otiosum verificatiuum, & determinatiuum Omnipotentiam in statu possibilitum cognoscendis verificatiuum, & determinatiuum futuritionis conditionatæ. Denique, cum præsentia futurorum ex æternitate, quam Thomistæ iidem inæxere, actu absolute & exercite futura Deo cognoscendi præsentem, æque, atque, cum actu, & de præsentem nostro sunt, decretum, quo tandem in tempore apponitur, absolute ad existentia atque futura cognoscenda superfluet. Sine vero non superfluit, sed est satis, & necessarium præsentia eorum ex æternitate ut ex illa ideo videantur, erit inutilis.

6. Ad eadem à nobis disciendi atque à doctoribus præfatis plus satis dissecta principia offendentes Recentiores ex nostris acuti Antonius Perez Valiente in 1. p. sine de Deo vno d. 6. c. 9. §. Obiectis 4. & Galpar de Ribadeneira subobscure ipsius doctrinam tradens tractatu cuto de Scientia, clarius tamen manifestis, & ore, docuerunt quæcunque actualem existentiam, exercite, & absolute in se non habent pro eo statu, pro quo cognoscenda sunt, sufficiens determinatiuum, & verificatiuum in se non habere, ut, à Deo etiam, cognoscantur: quare aliunde, & extrinsecus esse ipsis querendum & designandum. Cum autem creata omnia ex æternitate pro omni eorum statu, ex qua nullum eorum actu absolute est, à Deo cognoscantur, ad Deum, qui solus æternus est cum Dominicanis Thomistis recurrant, eiusque quoad verificatiuum & determinatiuum cognitionis diuinæ de creaturis pro statu possibilitatis conueniunt: diuinamque omnipotentiam designant, etiam scientiam etiam simpliciter intelligentiæ pro verificatiuo, & determinatiuo admittant. In determinatiuis vero, & verificatiuis cognitionis diuinæ de liberis nostris futuris, tam conditionatis, quam absolutis, cum Thomistæ decreta memorata cum illorum libertate consistere posse non videant singularem viam capessunt. Assignant enim pro conditionatis diuinam conditionatam Scientiam, pro absolutis absolutam.

CERTAMEN II.

Postrema hæc Recentiorum sententia reiicitur.

Quæ sententia hæc quoad verificatiuum, & determinatiuum possibilitum, pro statu possibilitatis designandum conuenit cum prima, Omnipotentiam designans, datis impugnationibus contra primam patet proportionem seruata: quibus addo hanc sententiam supponere possibilitatem rerum formaliter realiter Omnipotentiam esse, id quod falsum esse ostendimus controu. metaphysica d. 1. ex instructo, & obiter hic d. 5. quæst. 1. cert. 3. n. 4. quia, etiam nondum absolute & actu existentia possunt denominationes actuales intentionales ab actualibus formis recipere (ut patet in denominatione actu cognitorum,

que eisdem conuenit possibilitibus omnium sententia ab actuali de ipsis cognitione, & exemplis aliis pluribus) ab de realibus denominationibus, ac non parè intentionalibus exemplum nullum est actualis denominationis ab actuali aliqua forma præfata subiecto, quod non existat positue, & præexistat, nisi ad Dominicanam doctrinam de existentia materia per existentiam formæ migraretur. Contra secundò: quia, ut ex subiecti existentia non requiratur in subiecto non existente, sive ex eius parte, quia à forma differt capacitas eam denominationem insipientiendi requiritur; nec forma ipsi capacitatem affert. Alioquin ab omnipotentia non minus possibilis Hircoceruus esse, quam Petrus: quid igitur est capacitas illa Petri, ex parte sui, ad eam denominationem, ut possibilis ab omnipotentia sit, atque cum illa, ut forma concretum hoc actu possibile constituat: quidve ut eam recipiat denominationem Hircoceruo deficiat: si prædicatorem huius repugnantiam intrinsecam eam incapacitatem esse; & prædicatorem Petri non repugnantiam intrinsecam capacitatem, quidve aliud dixerit à forma seu Omnipotentia diuersum: id ipsum nos intrinsecam Petri possibilitatem, Hircocerui impossibilitatem dicimus: & quidem, cum recentioribus hisce, ut argumenta eludant familiaris distinctio sit *possibilis, ut quo & possibilis, ut quod* (ne solutionis elusio, vel ita respondentium illud, in aperto sit, ac deprehendatur) vnum ex parte forme omnipotentiam denominantis, & aliud ex parte subiecti denominanti proponi, & in eo concreto adesse faciendum necessarium ipsis est.

2. Contra tertio, ut oppignoratum fidem certam. 1. num. 4. liberemus: quia actus vitales non à sola Omnipotentia possibiles sunt, sed ab ea, & potentia vitali possibilitum solum, & eadem existente positue pro sua possibilitate statu, pro quo eorum actuum, ut possibilitum respectum essentialem terminat: ergo non à sola Omnipotentia tanquam forma, & ut quo possibilitatem vitales actus habent formaliter, sed ab ea, & potentia vitali possibilitum: quare & hanc complecti possibilem atque ex quo & quod constitutam, ac prout ipsum quod potentiam vitalem possibilitum: (quod in se & intrinsecus nihil actu est per se) est pro parte forme constitutum actu vitalem possibilem assignare debetis: id quod paradoxum est multo ex capite, ut patet, & quia concretum vnius generis esse formam denominantem alterius concreti generis eisdem, v.g. vnum album, dextrum vel visum alterius albi dextri, vel visi est ridiculum. Dicis: potentiam vitalem (solum Omnipotentiam, ut terminum adæquatam essentialem, sui, ut possibilitum respicere, atque ab ipsa prout adæquate denominari: quare, qua hæc actus vitales possibiles possibilitum concernunt, & tanquam terminum essentialem respiciunt, non posse non omnipotentiam respicere à qua etiam possibiles continentur.

3. Contra tamen: quia in respectu actuum vitalem ad Omnipotentiam, quatenus æque immediate, & primo, atque Omnipotentiam, respiciunt possibilitatem potentiam vitalis, & hæc respicit Omnipotentiam, ut terminum seu formam adæquatam, & proximam, solum probat actus vitales possibiles qua parte respiciunt proximam potentiam vitalem possibiles, ut terminum essentialem & formam parialem proximam, qua in esse possibilitum constituntur, mediate respicere Omnipotentiam: ergo ab ea non continentur adæquate actus vitales proximæ possibiles, ut de se patet. Secundo solutio hæc probat absurdum, quod deducebamus: nempe vnum concretum aliud generis eiusdem posse contra omnes philosophos, & communem hominum apprehensionem consistere, ac denominare. Adde iuxta hanc doctrinam minime, vel saltem æque, defendi posse essentialem possibilem rei ab eius existentia realiter indistingui. Cum certum sit Omnipotentiam, qua formaliter essentia rerum consistit, ac non repugnat, esseque possibilis à Petri existentia realiter, & immense differe: quare doctrina hæc à doctrina societatis valde discordat, & hæc satis contra huius sententiæ suppositionem pluries à nobis exhibitum impugnatam.

4. Iam doctrinam hanc quoad questionem de verificatiuo, & determinatiuo diuinæ scientiæ de possibilitibus artinet, sic impugno: quia cognitio diuina de Petro